

Gyermekgondozási szabadság története, összefoglaló a nemzetközi helyzetről

dr. Szikra Dorottya

ELTE Társadalomtudományi Kar,

Budapest Intézet

A gyermekgondozási szabadság(ok) története

- TGyÁS:
 - Rövid időszak, egészségügyi szempontok
- GYES
 - Hosszú időszak (3 év)
 - Munkaerőpiaci, népesedési és pszichológiai szempontok
- GYED
 - Közepesen hosszú időszak (2 év)
 - Ld. GYES, de a középosztályt, „tanult nőket” célozza

TGYÁS

- 1884, illetve 1891 óta!
- Biztosítási alapú
- Ipari munkások
- Mezőgazdaságiak csak a szocialista időszakban
- Szülés utáni „regenerálódás” és szoptatás lehetőségének megteremtése
- Szinte érintetlenül megmaradt, a legstabilabb, legrégebbi ellátási forma

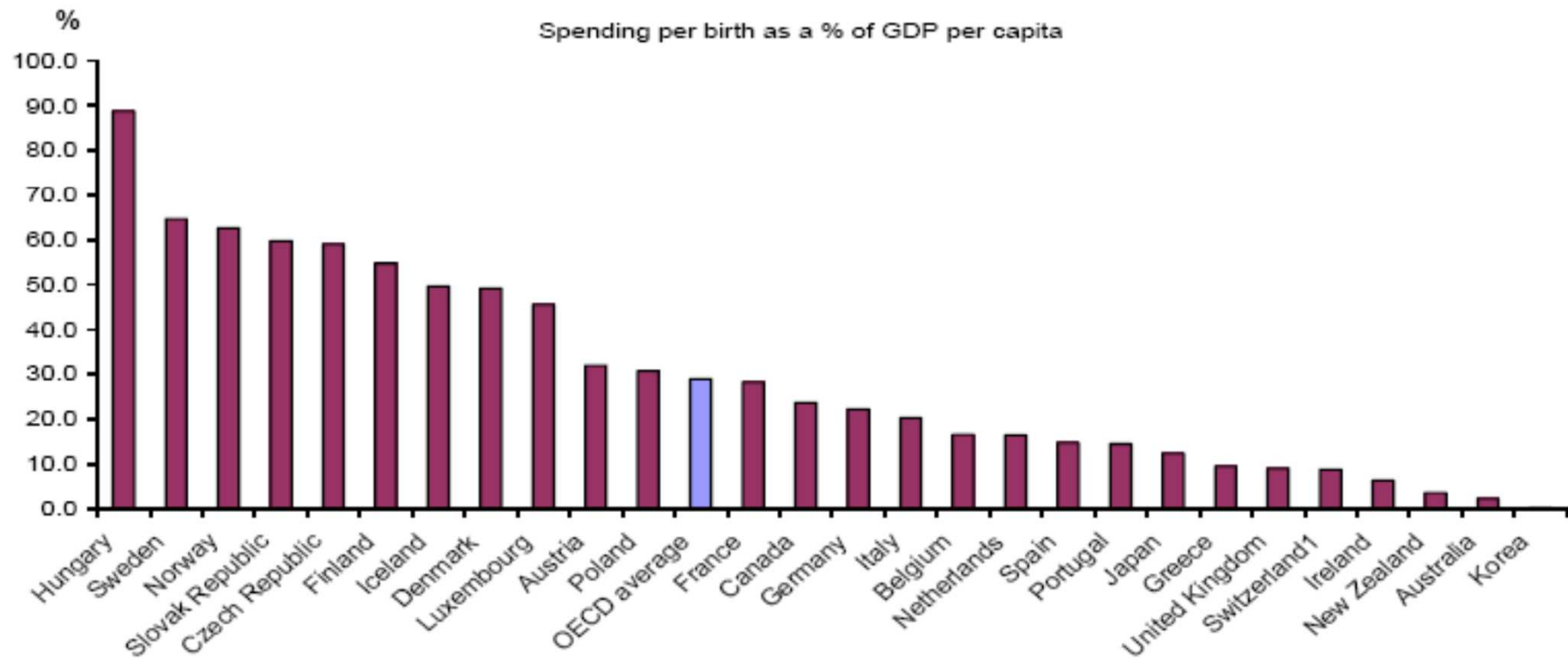
GYES

- 1967: 2.5 év, 1969: 3 év
- 1964: Új Gazdasági Mechanizmus
- Munkaerőpiaci „felesleg” levezetése
- „Humanitárius” szempontok
- Népesedési szempontok: Születések száma mélyponton 1962-ben
- Biztosításhoz kötött, de azonos összegű ellátás
- Átlagbér 30%-a

GYED

- 1985: A jobb helyzetű nőknek
- Születésszám növelése (itt valós, elhúzóó hatás!)
- Biztosítási alapú, arányosított összegű ellátás – táppénz nagyságában

Chart PF7.2: Spending on maternity and parental leave payments per child born, 2003

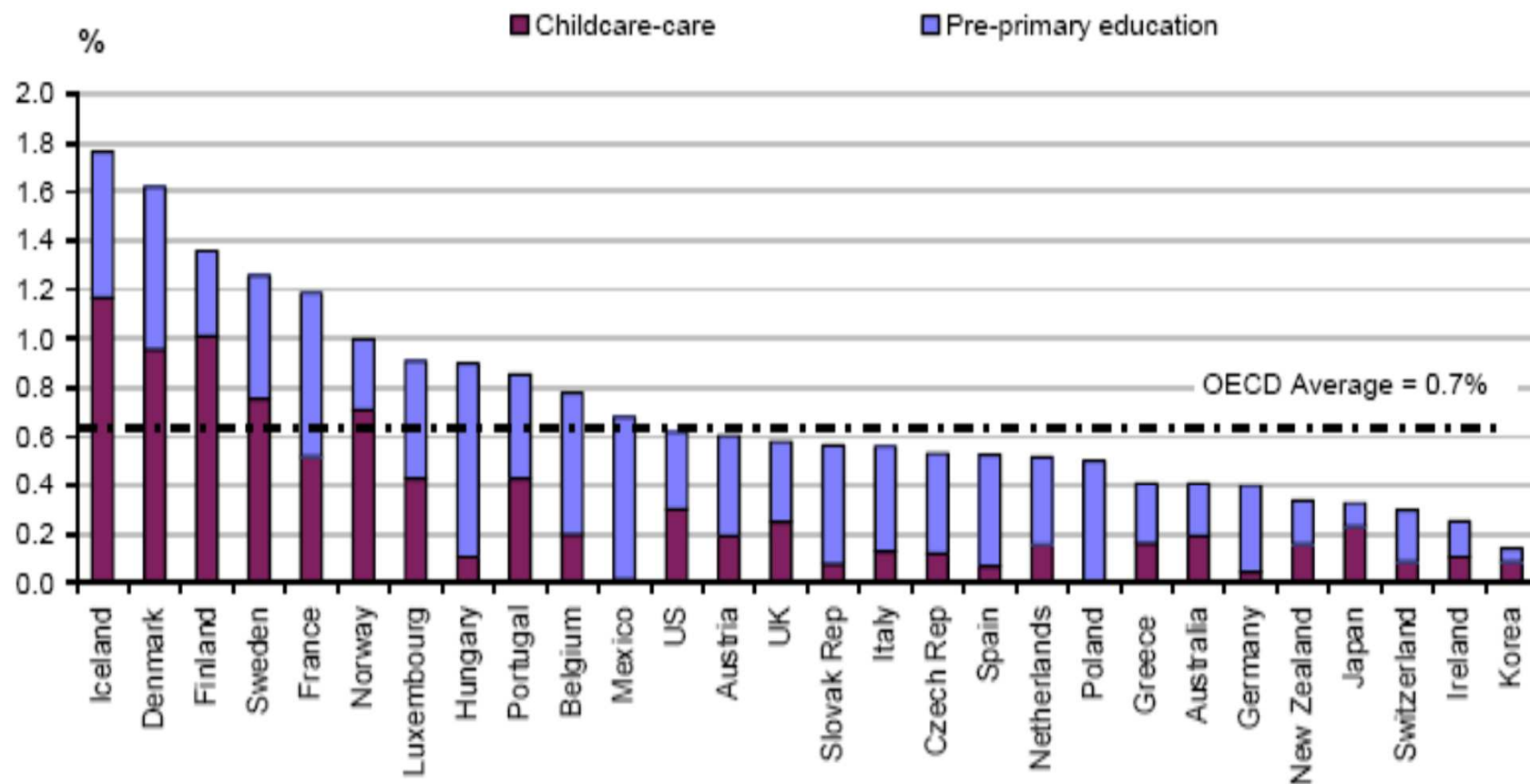
Sources: Spending on maternity and parental leave payments is taken from the *OECD Social Expenditure database* and considered in view of the number of children aged 0 to 12 months.

Bölcsőde - Óvoda

- Ezzel párhuzamosan a bölcsődefejlesztések elmaradnak
- Óvoda: a közoktatási rendszer része: komoly fejlesztések
- 3 év alatti gyerekek intézményes ellátása viszonylag elmaradott: 8-10%

Chart PF10.1 Public expenditure on childcare and early education services, per cent of GDP, 2003

Public spending on childcare including pre-primary education, 2003

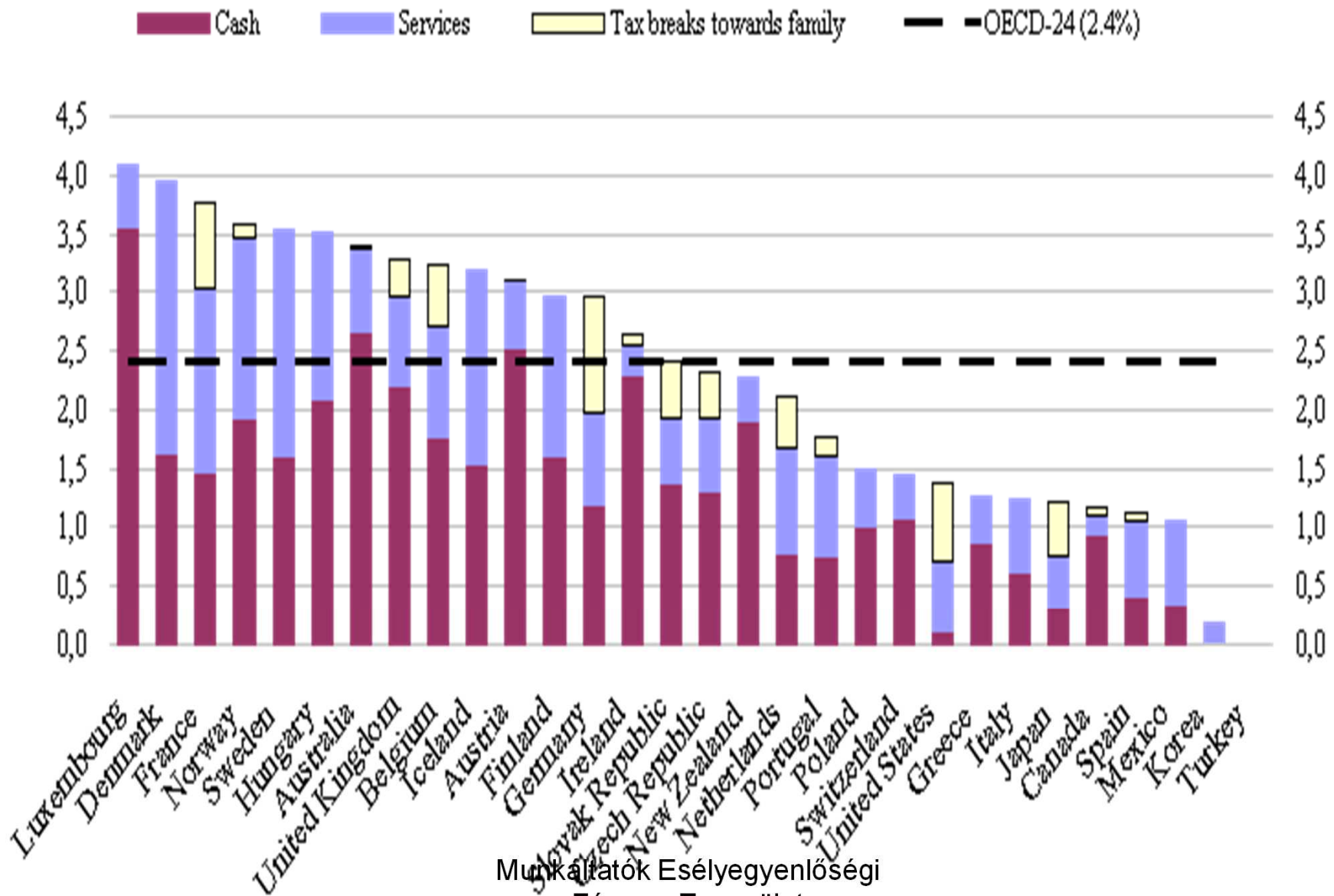
Nemzetközi helyzet

I. Liberális országok: A családok oldják meg!

II. Kontinentális Európa: Vegyes rendszer

- Franciaország: Komplex és rugalmas rendszer
- Németország
 - Nyugat Németország: Az anya gondozzon!
 - Kelet Németország: Az anya dolgozzon!
 - Ma: Közelítik a két rendszert:
 - „GYED” bevezetése
 - Napközi ellátás bővítése
 - Aktív apasági kampány + apa-kvóta

- Skandináv országok
 - Edu-Care rendszer
 - 1 éves „GYED” (Norvégia: 1.5-2 év)
 - Női munkavállalás ösztönzése
 - Esélyegyenlőség ösztönzése
 - Férfiak gondozó munkájának erősítése
 - Norvégia, Izland: A „GYES” harmadolása!

Hatások: A gyermekvállalás és amunkavállalás összefüggése

	Fertilitási ráta (gyermek/nő)	Női munkavállalás (Ebből részmunkaidős)	Anyák munkavállalása (0-16 éves korú gyermek)
Németország	1.34	61.5 (39.2)	54.9
Franciaország	1.94	63.7 (22.9)	59.9
Lengyelország	1.24	46.2 (16.3)	46.4
Spanyolország	1.34	54.0 (21.4)	52.0
Egyesült Kir.	1.80	66.8 (38.8)	61.7
Norvégia	1.84	72.3 (32.9)	69.0
<i>Magyarország</i>	<i>1.32</i>	<i>51.2 (4.2)</i>	<i>45.7</i>

OECD ajánlások 2007

- Szülői hozzájárulás csökkentése
- Voucher-rendszer
- A GYET eltörlése
- Apasági szabadság meghosszabbítása
- Szolgáltatások erősítése

„Bármilyen konkrét változtatás is születik, a hosszú szülői szabadságot le kell rövidíteni, és az itt keletkezett forrásokat a szolgáltatásokra finanszírozására kell költeni.”

(OECD 2007.)